
<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.3.2092>

A Miskolci Jogi Szemle egy különleges különszámát tartja kezében az Olvasó: egy új szakirányú továbbképzés szakdolgozataiból válogattunk össze egy kötetre valót azzal a szándékkal, hogy hírt adjunk az országban egyedülként működő jogpszichológiai szakjogász képzés sikeréről. Ahogy tanulmányában a szakképzés ötletgazdája, Torma Judit kollégám is írja, hazánkban elsőként indult el 2021 őszén egy olyan egyéves képzés a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán, ahol a jogászai hivatás gyakorló szakemberei pszichológiai ismeretekre tehetnek szert. Ráadásul nem is pusztán egy általános betekintést kapnak a pszichológiába, hanem kifejezetten egy jog-specifikus ismeretanyagot állítottunk össze.

A képzés alapvetően két szempontból tér el a hagyományos szakjogász képzésektől. Egyrészt a „Jogi önismeret és mentálhigiéne” című gyakorlat keretében a hallgatók szakmai tréningen vehetnek részt, másrészt a szakdolgozat elkészítéséhez egy empirikus kutatást szükséges elvégezniük. Az első évben közel 50 hallgató tett sikeres záróvizsgát és védte meg a szakdolgozatát. Voltak közöttük bírók, ügyészek, ügyvédek, különféle szakigazgatási szervnél vagy cégeknél, szervezeteknél dolgozó jogászok is. A szakdolgozati kutatás részeként többségében kérdőíveket és interjúkat készítettek a hallgatók olyan témakörökben, ami már évek, akár évtizedek óta foglalkoztatja őket, és empirikus adatgyűjtéssel mélyebbre áshattak az őket érdeklő területeken. Rendkívül változatos és érdekes kérdéseket jártak körül a szakdolgozatokban, mint például különböző társadalmi csoportok bűnelkövetővé válásának pszichológiai okai, a személyiségzavarok megítélése jogi eljárásokban, a fogyasztói döntések befolyásolása, a szülői felügyelethez kapcsolódó pszichológiai szempontok vizsgálata vagy a szervezetpszichológia jogi döntésekkel kapcsolatos kérdései.

A jelen kötetbe hat szakdolgozatot válogattunk be. A fő szempont részben a kutatási témák sokszínűségének, másrészt a kutatási módszerek változatosságának bemutatása volt annak érdekében, hogy felhívjuk a jogászok figyelmét arra, hogy mennyire hasznos lehet a joghoz kapcsolódó jelenségek és a joggyakorlat működésének vizsgálatában empirikus adatgyűjtést végezni, és ezek segítségével olyan összefüggéseket is feltárni, melyek a hagyományos jogászai módszerek használatával rejtve maradnának.

Angyal Zoltánt egyetemi oktatói munkájából fakadóan az érdekelte, hogy a joghallgatók pályaválasztását, és a már végzett jogászok pályafejlődését mennyire határozzák meg az érzelmi összetevők, és kimutatható-e különbség a két csoport attitűdjében. A kérdőívet összesen 183 személy töltötte ki, melynek eredményei részben alátámasztották a szerző eredeti hipotéziseit arról, hogy melyik csoportnak milyen mértékben fontos például a munkaöröm, az alkotás öröme, vagy a munkakörülmények érzelmi légköre, a munkahelyi vezetővel való kapcsolat.

Béres Attila egy intézmény jogászaként azt vizsgálta, hogy a munkahelyen belüli írásbeli kommunikáció érthetősége hogyan befolyásolja a munkavállalók attitűdjét a munkáltató által kibocsátott körlevelekhez. A szerző online kérdőívét közel 200 dolgozó töltötte ki, és az eredeti hipotézisnek némiképp ellentmondva az volt a konklúzió, hogy viszonylag sokan és viszonylag rendszeresen olvassák ezeket a körleveleket, nem értékelik azokat nehezen érthetőnek, és nincs bennük negatív attitűd azokkal szemben. Ugyanakkor lehetőség nyílik arra, hogy a munkáltató belássa, szükséges lehet a belső kommunikációt még érthetőbbé, és így hatékonyabbá tenni.

Félix Péter ugyancsak a munkájához kapcsolódóan azt a kérdést vizsgálta meg, hogy a gondnokság alatt álló embereket a társadalom kifejezetten a jogi helyzetükből fakadóan, vagy kizárólag a mentális betegségük, fogyatékoságuk miatt stigmatizálja-e. A szerző félig strukturált interjúkat készített, összesen 3 gondnoklittal és az ő gondnokaikkal. Az így beszerzett adatok alapján arra a következtetésre jutott, hogy nem mutatható ki ok-okozati összefüggés a gondnokság ténye és a környezet esetleges ellenséges attitűdje között, az sokkal inkább a gondnokság alapjául szolgáló mentális betegséghez kapcsolódik.

Kertész Zsuzsa szakdolgozata a jogpszichológia azon területéről való, ami a jogászok munkavégzésének körülményeivel, testi és lelki egészségével, a mentálhigiéniével foglalkozik. A szerző a közigazgatási szervezetek átszervezésének a hatását vizsgálta a hatékony és eredményes döntéshozatalra, valamint azok egyéni megélésére, feldolgozására, elfogadására. Az adatok alapján azt találta, hogy a teljesítményt, az eredményességet, az egyéni döntési folyamatokat egyértelműen befolyásolja például a kommunikáció milyensége és a tisztviselők bevonása az átszervezési folyamatokba.

Stomp Edit bírósági titkárként a laikusok véleményére volt kíváncsi a szabálysértési ügyekben történő döntéshozatallal kapcsolatban: jogesetek eldöntése során azt vizsgálta, hogy a laikusok milyen szempontokat mérlegelnek vagy hagynak figyelmen kívül, és hogyan ítélik meg a szankció súlyosságát. Az eredmények azt mutatták, hogy bár a figyelembe vett körülmények között volt eltérés a jogászok által mérlegelt szempontokhoz képest, ugyanakkor a büntetések esetében ez a különbség nem volt jelentős.

Tóth Szimonetta egy olyan módszert választott, amit viszonylag kevesen: mélyinterjú készített egy olyan emberrel, akit – mint utóbb kiderült – ártatlanul vádoltak meg és ítélték el a saját édesanyja megölése miatt. A szerzőt alapvetően az érdekelte, hogy egy szeretett személy elvesztése mellett egy ilyen több évig tartó meghurcoltatás milyen hatással van a személyiségre, és hogyan lehet azt feldolgozni.

Szakfelelősként úgy látom, hogy a hallgatók a szakjogász képzés végére nem pusztán elméleti tudással gazdagodtak, hanem olyan empirikus módszereket sajátítottak el, és próbáltak ki, ami új szempontokat hozhat a munkájukba.